

Digitaliseringsstyrelsen
jonmei@digst.dk, emimol@digst.dk, leaomd@digst.dk og kahevi@digst.dk

8. oktober 2026

Ældre Sagen
Snorresgade 17-19
2300 København S

Tlf. 33 96 86 86
www.aeldresagen.dk
aeldresagen@aeldresagen.dk

Høringssvar vedr. forslag til lov om offentlige myndigheders og organers udvikling og anvendelse af AI-systemer ved behandling af personoplysninger (AI-hjemmelsloven)

Ældre Sagen takker for muligheden for at afgive høringssvar vedrørende forslag til lov om offentlige myndigheders og organers udvikling og anvendelse af AI-systemer ved behandling af personoplysninger (AI-hjemmelsloven).

Ældre Sagen anerkender behovet for et tydeligt og tidssvarende retsgrundlag for offentlige myndigheders anvendelse af kunstig intelligens, ligesom vi anerkender, at kunstig intelligens kan bidrage til bedre ressourceudnyttelse og understøtte myndighedernes opgavevaretagelse herunder nedbringe sagsbehandlingstider.

Efter Ældre Sagens opfattelse giver lovforslaget imidlertid en meget bred og generel hjemmel til udvikling og anvendelse af AI-systemer på tværs af den offentlige sektor, på bekostning af en række retssikkerhedsgarantier.

Overordnet retssikkerhedsmæssig ubalance

Lovforslaget hjemler et behandlingsgrundlag for myndighedernes anvendelse af AI, men indeholder kun få eksplicitte garantier for borgere, der bliver genstand for AI-understøttet sagsbehandling. Dette er særligt problematisk, fordi AI-systemer kan tilsidesætte grundlæggende forvaltningsretlige principper.

Det er derfor efter Ældre Sagens vurdering ikke tilstrækkeligt at henvise til, at de almindelige forvaltningsretlige regler fortsat gælder. Lovforslaget introducerer en ny teknologisk beslutningsstruktur, som kræver særskilte og lovfæstede retssikkerhedsgarantier, der ikke fremgår af lovforslaget.

Beslutningsstøtte og risiko for reelt automatiserede afgørelser

Lovforslaget bygger på en forudsætning om, at AI-systemer alene skal anvendes som beslutningsstøtte. Efter Ældre Sagens vurdering er denne forudsætning imidlertid ikke tilstrækkeligt understøttet af lovforslagets indhold.

Når AI-systemer kan generere forslag eller anbefalinger til afgørelser er der en reel risiko for, at disse vurderinger i praksis får afgørende betydning for

sagsbehandlerens beslutning. Dermed kan den menneskelige vurdering gradvis reduceres til en formel kontrol af AI-systemets anbefaling.

Ældre Sagen finder derfor, at loven bør præcisere, hvilke krav der skal være opfyldt for, at den menneskelige beslutningskompetence kan anses for reel, og dermed hvilken grad af menneskelig involvering der kræves for, at anvendelsen af et AI-system kan anses som beslutningsstøtte efter lovforslaget og ikke fuldautomatiske afgørelser. Det bør blandt andet sikres, at sagsbehandleren aktivt og selvstændigt skal vurdere sagens faktiske og retlige omstændigheder og ikke blot tilslutte sig systemets anbefaling.

Borgernes rettigheder skal beskyttes

Ældre Sagen finder det særdeles betænkeligt, at lovforslaget giver mulighed for ved bekendtgørelse at begrænse centrale rettigheder efter databeskyttelsesforordningen.

Der er tale om rettigheder, som udgør helt centrale retssikkerhedsgarantier for borgerne og er afgørende for muligheden for at forstå, kontrollere og eventuelt påklage myndigheders behandling af personoplysninger og afgørelser.

Jo større betydning AI får for den offentlige myndighedsudøvelse, desto stærkere bør de registreredes rettigheder beskyttes. Lovforslaget bevæger sig efter Ældre Sagens opfattelse i den modsatte retning ved at åbne mulighed for administrative begrænsninger af disse grundrettigheder.

Ældre Sagen finder derfor, at eventuelle begrænsninger af borgernes rettigheder alene bør kunne ske ved lov og ikke ved administrative forskrifter.

Behov for generelle og ensartede retsgarantier

Lovforslaget er af generel karakter og gælder på tværs af sektorer. Efter Ældre Sagens opfattelse bør dette ledsages af nogle generelle retsgarantier, som gælder for alle borgere uanset forvaltningsområde.

Hvis beskyttelsesforanstaltninger og retsgarantier overlades til de enkelte ministerområder og myndigheder, er der risiko for betydelige forskelle i borgernes beskyttelse.

Risiko for bias, diskrimination og systematiske fejl

Lovforslaget anerkender risikoen for bias og diskrimination, men giver efter Ældre Sagens opfattelse ikke tilstrækkelige svar på, hvordan disse risici skal håndteres.

Historiske data afspejler eksisterende praksis. Hvis denne praksis indeholder fejl, vil AI-systemer kunne reproducere eller forstærke disse i stor skala. Fejl, som tidligere berørte enkelte sager, kan dermed få systemisk karakter. Samtidig har Folketingets Ombudsmand gennem en række sager peget på udfordringer med offentlige digitale løsninger og deres overholdelse af forvaltningsretlige krav.

Ældre Sagen frygter tillige, at der på en lang række forvaltningsområder, herunder ældreområdet, er omsorgsmæssige, relationelle og individuelle hensyn, der ofte ikke vil være nedskrevet og derfor ikke vil indgå i datagrundlaget. Der er dermed en potentiel risiko for, at væsentlige skønsmæssige forhold ikke vil indgå i den beslutningsstøttede sagsbehandling og dermed heller ikke i afgørelsen.

Ældre Sagen frygter, at det vil betyde, at det forvaltningsretlige skøn vil blive udhulet, og at den individuelle og konkrete vurdering, der skal foretages efter forvaltningsretten, ikke vil blive foretaget.

Ældre Sagen finder derfor, at loven bør indeholde krav om test for bias og diskrimination, dokumentation af datagrundlag og modeller, uafhængig kontrol og revision samt offentlig rapportering om fejl, afvigelser og risici.

Retssikkerhed og tillid til den offentlige sektor

Den offentlige sektors anvendelse af kunstig intelligens forudsætter en høj grad af offentlig tillid. Anvendelsen af AI skal ske med respekt for borgernes retssikkerhed og grundrettigheder.

Ældre Sagen finder, at lovforslaget i sin nuværende form giver offentlige myndigheder omfattende nye muligheder for at udvikle og anvende AI-systemer uden samtidig at etablere tilsvarende stærke retssikkerhedsgarantier for borgerne.

Lovforslaget flytter efter Ældre Sagens opfattelse balancen mellem effektivisering og retssikkerhed i en problematisk retning. Der er risiko for, at den teknologiske udvikling kommer til at ske for hurtigt og på bekostning af de retssikkerhedsmæssige værn, der skal beskytte borgerne.

Ældre Sagen opfordrer derfor til, at centrale retssikkerhedsgarantier fastsættes direkte i loven, at borgernes rettigheder ikke kan begrænses administrativt, og at der indføres krav til den menneskelige involvering og forebyggelse af diskrimination ved anvendelsen af kunstig intelligens i den offentlige sektor og ved offentlig myndighedsudøvelse.

Venlig hilsen

Michael Teit Nielsen

Vicedirektør